Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 5. novembra 2014*

„Predhodno odločanje — Socialna politika — Okvirni sporazum o delu s krajšim delovnim časom — Načelo prepovedi diskriminacije — Kolektivna pogodba, ki določa dodatek za vzdrževanega otroka — Dodatek, ki se zaposlenim s krajšim delovnim časom izplačuje v skladu z načelom pro rata temporis“

V zadevi C-476/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (Avstrija) z odločbo z dne 13. septembra 2012, ki je prispela na Sodišče 24. oktobra 2012, v postopku

Österreichischer Gewerkschaftsbund

proti

Verband Österreichischer Banken und Bankiers,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits (poročevalec), sodniki, in M. Berger, sodnica,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 25. septembra 2013,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Österreichischer Gewerkschaftsbund A. Ehm, odvetnik,

— za Verband Österreichischer Banken und Bankiers B. Hainz, odvetnik,

— za Evropsko komisijo B. Eggers in D. Martin, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 13. februarja 2014

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago določbe 4 okvirnega sporazuma o delu s krajšim delovnim časom, ki je bil sklenjen 6. junija 1997 (v nadaljevanju: okvirni sporazum o delu s krajšim delovnim časom) iz Priloge k Direktivi Sveta 97/81/ES z dne 15. decembra 1997 o okvirnem sporazumu o delu s krajšim delovnim časom, sklenjenim med UNICE, CEEP in ETUC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 267), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 98/23/ES z dne 7. aprila 1998 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 278, v nadaljevanju: Direktiva 97/81), in na razlago člena 28 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

2 Ta predlog je bil vložen v sporu med Österreichischer Gewerkschaftsbund (avstrijska zveza sindikatov) in Verband Österreichischer Banken und Bankiers (združenje avstrijskih bank in bankirjev, v nadaljevanju: VÖBB) v zvezi z dodatkom za vzdrževanega otroka, ki se izplačuje na podlagi kolektivne pogodbe, ki se uporablja za zaposlene v bankah in bankirje (v nadaljevanju: CCBB).

Pravni okvir

Ureditev Unije

3 Iz besedila določbe 1(a) okvirnega sporazuma o delu s krajšim delovnim časom izhaja, da je cilj tega sporazuma „omogočiti odpravo diskriminacije delavcev, ki delajo s krajšim delovnim časom, in izboljšati kakovost dela s krajšim delovnim časom“.

4 Določba 4 tega okvirnega sporazuma, naslovljena „Načelo nediskriminacije“, določa:

„1. Pogoji zaposlitve delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom, ne smejo biti manj ugodni od pogojev primerljivih delavcev, zaposlenih s polnim delovnim časom, zgolj zato, ker delajo krajši delovni čas. Te delavce se sme različno obravnavati le iz stvarnih razlogov.

2. Kjer je primerno, se uporabi načelo *pro rata temporis*.

[…]“

Avstrijska ureditev

5 Člen 19d zakona o delovnem času (v nadaljevanju: Arbeitszeitgesetz) določa:

„1. Za delo s krajšim delovnim časom gre, če je dogovorjeni tedenski delovni čas v povprečju krajši od polnega tedenskega delovnega časa, ki ga določa zakon, ali od polnega tedenskega delovnega časa, ki ga določa ustrezna kolektivna pogodba.

[…]

6. Delavci, zaposleni s krajšim delovnim časom, se v primerjavi z delavci, zaposlenimi s polnim delovnim časom, ne smejo obravnavati manj ugodno, razen če različno obravnavanje upravičujejo objektivni razlogi […]

7. V pravnem sporu mora delodajalec dokazati, da do manj ugodnega obravnavanja ni prišlo zaradi dela s krajšim delovnim časom.“

6 Iz besedila poglavja III CCBB, naslovljenega „Socialni dodatki“, izhaja, da se „družinski dodatki in dodatki za vzdrževanega otroka […] izplačujejo kot socialni dodatek“.

7 Člen 21(2) CCBB, naslovljen „Gospodinjski dodatek“, določa:

„Gospodinjski dodatek za […] zaposlene s krajšim delovnim časom se izračuna tako, da se dodatek, ki ga prejemajo zaposleni s polnim delovnim časom, deli s tedenskim številom delovnih ur zaposlenih s polnim delovnim časom, določenim v kolektivni pogodbi (to je 38,5 ure), rezultat pa pomnoži s tedenskim številom delovnih ur zadevnega zaposlenega s krajšim delovnim časom.“

8 Člen 22 CCBB, naslovljen „Dodatek za vzdrževanega otroka“, določa:

„1. Delavci so upravičeni do dodatka za vzdrževanega otroka za vsakega otroka, za katerega imajo pravico do zakonsko določenega družinskega dodatka in predložijo dokazilo o njegovem prejemanju […]

[…]

4. Člen 21(2) […] se po analogiji uporablja za dodatke za vzdrževanega otroka.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

9 Österreichischer Gewerkschaftsbund je kot organ, pristojen za zaposlene v avstrijskem bančnem sektorju, vložil tožbo na podlagi posebnega postopka, določenega v členu 54(2) zakona o pristojnostih in postopku na področju socialne varnosti in delovnega prava (Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz, BGBl. št. 104/1985).

10 S to tožbo zoper VÖBB, ki je organ, ki zastopa delodajalce avstrijskega bančnega sektorja, predlaga, naj Oberster Gerichtshof (Vrhovno sodišče) ugotovi, da imajo zaposleni s krajšim delovnim časom, na katere se nanaša CCBB, pravico do plačila celotnega dodatka za vzdrževanega otroka, ki ga določa člen 22(1) te kolektivne pogodbe, in ne le do dela, izračunanega sorazmerno z njihovim dejanskim delovnim časom.

11 V teh okoliščinah je Oberster Gerichtshof zaradi dvomov glede obsega načela *pro rata temporis* v zadevi, o kateri odloča, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je glede na naravo dodatka za vzdrževanega otroka, ki je določen v kolektivni pogodbi in pri katerem gre za socialno dajatev, ki jo plačuje delodajalec z namenom delne izravnave finančnih bremen, ki jih imajo starši z vzdrževanjem otroka, za katerega se plačuje, pri izračunu tega dodatka primerno uporabiti načelo *pro rata temporis* iz določbe 4.2 [okvirnega sporazuma o delu s skrajšanim delovnim časom]?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen:

Ali je treba določbo 4.1 [okvirnega sporazuma o delu s skrajšanim delovnim časom] razlagati tako, da je neenako obravnavanje zaposlenih s krajšim delovnim časom zaradi sorazmernega zmanjšanja dodatka za vzdrževanega otroka glede na delovni čas – glede na široko polje proste presoje socialnih partnerjev pri določitvi socialno- in gospodarskopolitičnih ciljev in ukrepov za njihovo doseganje – upravičeno iz stvarnih razlogov, če se upošteva, da prepoved takega zmanjšanja

(a) med starševskim dopustom otežuje ali onemogoča zaposlitve s krajšim delovnim časom zaradi starševstva in/ali malega dela in/ali,

(b) zaradi večjega finančnega bremena zmanjšuje konkurenčnost delodajalcev z več zaposlenimi s krajšim delovnim časom in zmanjšuje pripravljenost delodajalcev za zaposlovanje oseb, ki bi delale s krajšim delovnim časom, in/ali

(c) zaposlene s krajšim delovnim časom postavlja v boljši položaj, ker imajo med zaposlitvijo s krajšim delovnim časom lahko še druga delovna razmerja in so tako na podlagi kolektivne pogodbe lahko upravičeni do večkratnega prejemanja dajatev, kot je dodatek za vzdrževanega otroka, in/ali

(d) zaposlene s krajšim delovnim časom postavlja v boljši položaj, ker imajo več prostega časa kot polno zaposleni in s tem boljše možnosti za varstvo otroka?

3. Če je odgovor na [prvo in drugo] vprašanje nikalen:

ali je treba člen 28 Listine [Evropske unije] o temeljnih pravicah razlagati tako, da v delovnopravnem sistemu, v katerem so bili bistveni deli najnižjih delovnopravnih standardov določeni na podlagi soglasja posebej izbranih in kvalificiranih socialnih partnerjev, ničnost (v skladu z nacionalno prakso zaradi kršitve prepovedi diskriminacije, določene v pravu Unije) zgolj enega detajla kolektivne pogodbe (v tem primeru sorazmernega zmanjšanja dodatka za vzdrževanega otroka, če se dela s krajšim delovnim časom) povzroči ničnost vseh določb kolektivne pogodbe, ki urejajo neko vsebino (v tem primeru dodatek za vzdrževanega otroka)?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

12 S prvim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba določbo 4.2 okvirnega sporazuma o delu s krajšim delovnim časom razlagati tako, da se načelo *pro rata temporis* uporablja pri izračunu dodatka za vzdrževanega otroka, ki ga delodajalec delavca, zaposlenega s krajšim delovnim časom, izplačuje na podlagi kolektivne pogodbe, kot je CCBB.

13 V zvezi s tem je treba na prvem mestu navesti, da glede na podatke, ki jih je predložitveno sodišče predložilo s predlogom za prehodno odločanje, zadevni dodatek za vzdrževanega otroka ni državna dajatev, ki je določena z zakonom. Gre za dajatev, ki jo na podlagi kolektivne pogodbe, sklenjene med pogodbenicama, delodajalec izplača delavcem z otroki, ki jih morajo vzdrževati.

14 Iz tega izhaja, da ne gre za „dajatev iz naslova socialne varnosti“ v smislu Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72), čeprav ta dodatek sledi podobnim ciljem kot nekatere dajatve, ki jih določa ta uredba.

15 Na drugem mestu je treba ugotoviti, da glede na podatke, ki so bili na obravnavi potrjeni, stranki v postopku v glavni stvari soglašata, da je zadevni dodatek plačilo, ki se izplača zaposlenemu.

16 Taka opredelitev dodatka za vzdrževanega otroka ustreza, kot je v točki 36 sklepnih predlogov ugotovila generalna pravobranilka, opredelitvi, ki jo določa pravo Unije. Treba je namreč opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da „plačilo“ v skladu s členom 157(2) PDEU pomeni običajno osnovno ali minimalno mezdo ali plačo ter kakršne koli druge prejemke v denarju ali v naravi, ki jih delavec prejme iz naslova zaposlitve neposredno ali posredno od svojega delodajalca. Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da ta pojem zajema vse sedanje ali prihodnje prejemke v denarju ali naravi, ki jih delavec zaradi zaposlitve prejme od delodajalca, čeprav le posredno (glej sodbo Hliddal in Bornand, C-216/12 in C-217/12, EU:C:2013:568, točka 41 in navedena sodna praksa).

17 V teh okoliščinah je Sodišče pojasnilo, da pravna narava teh ugodnosti za uporabo člena 157 PDEU ni relevantna, ker so izplačani na podlagi zaposlitve (sodba Krüger, C-281/97, EU:C:1999:396, točka 16).

18 Sodišče je poudarilo tudi, da čeprav so številne ugodnosti, ki jih priznavajo delodajalci, res tudi izraz socialne politike, ni mogoče dvomiti o dejstvu, da ima dajatev naravo plačila, če je delavec upravičen prejemati zadevno dajatev od delodajalca zaradi obstoja delovnega razmerja (sodba Barber, C-262/88, EU:C:1990:209, točka 18).

19 Vendar pa se dodatek za vzdrževanega otroka, če je del plače zaposlenega, določi v okviru delovnega razmerja, ki se sklene med zaposlenim in delodajalcem.

20 Iz tega izhaja, da je treba šteti, da je izračun dodatka za vzdrževanega otroka na podlagi načela *pro rata temporis* upravičen iz objektivnih razlogov v smislu določbe 4.1 okvirnega sporazuma o delu s krajšim delovnim časom in, če je to primerno v smislu določbe 4.2 tega okvirnega sporazuma, če je v skladu s pogoji tega delovnega razmerja delavec zaposlen s krajšim delovnim časom (glej po analogiji sodbo Heimann in Toltschin, C-229/11 in C-230/11, EU:C:2012:693, točka 34 in navedena sodna praksa).

21 V zvezi s tem je treba po eni strani ugotoviti, da je jasno, da narava dajatve v postopku v glavni stvari ne more preprečiti uporabe določbe 4.2 okvirnega sporazuma o delu s krajšim delovnim časom, ker je dodatek za vzdrževanega otroka, ki je eden od prejemkov, ki jih delavec prejme v denarju, deljiva dajatev (glej po analogiji sodbi Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, točka 116, ter Bruno in drugi, C-395/08 in C-396/08, EU:C:2010:329, točka 34).

22 Po drugi strani je treba opozoriti, da je Sodišče že uporabilo načelo *pro rata temporis* za druge dajatve, ki jih izplača delodajalec in so vezane na delovno razmerje s krajšim delovnim časom.

23 Tako je Sodišče presodilo, da pravo Unije v primeru dela s krajšim delovnim časom ne nasprotuje niti izračunu pokojnine po načelu *pro rata temporis* (glej v tem smislu sodbo Schönheit in Becker, C-4/02 in C-5/02, EU:C:2003:583, točki 90 in 91) niti temu, da se plačan letni dopust izračuna po istem načelu (glej v tem smislu sodbi Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols, C-486/08, EU:C:2010:215, točka 33, ter Heimann in Toltschin, EU:C:2012:693, točka 36).

24 V zadevah, v katerih so bile izdane te sodbe, je namreč upoštevanje krajšega delovnega časa glede na delovni čas zaposlenega s polnim delovnim časom objektivno merilo, ki omogoča sorazmerno zmanjšanje pravic zadevnih zaposlenih.

25 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba določbo 4.2 okvirnega sporazuma o delu s krajšim delovnim časom razlagati tako, da se načelo *pro rata temporis* uporablja pri izračunu dodatka za vzdrževanega otroka, ki ga delodajalec delavca, zaposlenega s krajšim delovnim časom, izplačuje na podlagi kolektivne pogodbe, kot je CCBB.

Drugo in tretje vprašanje

26 Glede na odgovor na prvo vprašanje ni treba odgovoriti na drugo in tretje vprašanje predložitvenega sodišča.

Stroški

27 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Določbo 4.2 okvirnega sporazuma o delu s krajšim delovnim časom, ki je bil sklenjen 6. junija 1997, iz Priloge k Direktivi Sveta 97/81/ES z dne 15. decembra 1997 o okvirnem sporazumu o delu s krajšim delovnim časom, sklenjenim med UNICE, CEEP in ETUC, kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 98/23/ES z dne 7. aprila 1998, je treba razlagati tako, da se načelo *pro rata temporis* uporablja pri izračunu dodatka za vzdrževanega otroka, ki ga delodajalec delavca, zaposlenega s krajšim delovnim časom, izplačuje na podlagi kolektivne pogodbe, kot je ta, ki se uporablja za zaposlene v avstrijskih bankah in bankirje.

Podpisi